

Domoljub

V Ljubljani 8. marca 1944

57 - Štev. 10

BOJ BOGU

Dandanes je komunizem napovedal Bogu odkrit boj, ki smo njegove priče mi sami. Prejšnje čase so pač živeli in učili različni ljudje tu in tam, da ni Boga. Ta stavek »ni Boga« je tako star, kakor je staro sveto pismo, ki že govori o bedaku, ki taji Boga.

In vendar so največji duhovi vseh časov Boga priznavali, tajili so ga le povprečni in slabotni duhovi. O slavnem zvezdoznancu Atanaziju Kirherju, ki je umrl l. 1680., pripovedujejo, da ga je nekoč obiskal znanec, ki ni veroval v Boga in ki je vedno trdil, da je zemlja sama od sebe nastala, kakor so same od sebe nastale tudi zvezde. Bogotajec je v Kirherjevi sobi videl lep globus, ki je v malem kazal zemljo, sonce in zvezde, kako se drugo okoli drugega vrti. Rado-veden je vprašal Kirherja: »Kdo pa je ta lep globus naredil?«

Kirher pa je odvrnil: »Nihče, kar sam se je naredil!«

»Kako to, saj ni mogoče, da bi se bila kaka stvar sama od sebe naredila.«

»O pač!« je odvrnil verni Kirher. »Če je mogla zemlja sama od sebe nastati, če so to mogle zvezde, zakaj ne bi tega mogel tale mali globus?«

Bogotajec je umolknil, poboljšal se pa kajpada ni. Vsa zemlja, vse stvarstvo, zvezde na nebu, rastlinstvo, živali in človek — vse to je, se giblje, raste in živi po določenih postavah, ki so mu dane. Kdo jih je dal? Tisto neskončno modro bitje je Bog!

To spoznava človeški razum. In vsi veliki umi človeške zgodovine so spoznavali Boga. Že grški modrijan Sokrates je učil Boga, dasi ga ni spoznal tako kakor ga spoznavamo mi. Učil ga je Platon, veliki modrijan Aristotel, Rimljan Seneka, sveti Tomaž Akvinski, največji duh krščanstva, za njim vsi modrijani, med katerimi lahko imenujemo tudi znanega nemškega Kanta, ki je učil sicer zmote, ki pa je v Boga vendarle veroval. Ta je božje bivanje takole približal: »Prav gotovo nikdar in nikoli ne bo nastopil človek, ki bi mogel dokazati, da ni Boga in ne prihodnjega življenja.« Celo znani modroslovec Schopenhauer, ki je v mladih letih tajil Boga, je na smrt bolan leta 1890 vzdihnil: »O Bog, moj Bog!« Zdravnik, ki ga je zdravil, ga je slišal in so začudili: »Ali je res Bog? Saj ste vendar trdili, da ga ni!« Bolni modroslovec pa je odgovoril: »Moje znanje brez Boga mi v mojih bolečinah ne more pomagati. Če bom spet ozdravel, bom drugačen.«

Ti vsi, ki so kdaj tajili Boga, so bili v zdravih dneh pač bogotajci in brezbožniki, ki jim je Bog v njihovem življenju bil v nekako napotje. Toda dandanes je boj Bogu na drugih temeljih. Danes sedanjim brezbožnikom ne bi smeli reči, da so brezbožniki, marveč so protibožniki, sovražniki Boga, katerega sovražijo z vsem bistvom svoje duše. Komunistična zveza brezbožnikov je organizirana vojska zoper Boga. In ravno ta vojska je najboljši dokaz, da je Bog. Zakaj, če se zoper Boga bore, ga priznavajo. Priznavajo ga, toda sovražijo. Znano je, kako ga sovražijo. Uničena človeška življenja ter upeljeni domovi in cerkve po naših dolenjskih in notranjskih krajih so znamenja tega sovraštva.

To sovraštvo je satansko, tako divje in strašno, da tega mi kot ljudje niti razumeti ne moremo. Groza pretrese človeka, ko sliši, kaj je tisti nesrečni fant, ki so ga bili komunisti pravili najprej ob vero, ga pahnili v močvirje zablod, nato pa v boj zoper svoje rojake, izustil, ko je umiral: »Tako sovražim Boga, da bi bil rad pogubljen, da bi ga potem mogel še huje sovražiti.«

Tako more govoriti samo še Satan. In komunizem je Satanova garda.

Slovenska Rezijanka nosi seno

Vojni dogodki preteklega tedna

Nemški pritisk pri Nettunu

Na italijanskem bojišču so bili dne 27. svečana le krajevni boji, kakor naglašala nemško uradno poročilo 28. svečana. Nemci so obkoljene angleške čete pri Buon Riposu po hudih bojih uničili. Ujetih je bilo 650 Angležev, mnogo pa jih je padlo. — Nemške baterije so uspešno obstreljevale luke v Anziju in Nettunu.

Po nemškem uradnem poročilu 29. svečana so nemške udarne čete imele tak uspeh, da so izboljšale nemške postojanke. Na južnem bojišču so bili odbiti sovražni sunki pri Castelfortu in Terelli.

Kakor poroča nemški urad, se je nemški pritisk pri Nettunu še povečal, zlasti uspešno nastopa nemško topništvo. Udarne čete so obkolile in uničile večjo sovražno skupino južnozahodno od kraja Cisterna. — Nemška letala so v luki Anzio potopila 5000 tonsko prevozno ladjo, poškodovala pa še štiri druge ladje a 15.000 tonami. — V letalskih dvo bojih je sovražnik izgubil 12 letal.

Dne 2. sušca govori nemško uradno poročilo, da so na vsem južnem bojišču hudi boji, polni sprememb, zlasti južno od kraja Cisterna. Sovražniku se je posrečilo, da je spet vdrl v nekaj nemških postojank, ki so jih bili Nemci prejšnje dni sovražniku iztrgali. V anzijski luki je bil od topništva potopljen večji tovorni parnik. Bojna letala pa so poškodovala v tej luki 5000 tonsko prevozno ladjo. Na južnem bojišču delujejo le izvidnice.

Na bojišču pri Nettunu so nemške udarne čete izvedle več uspešnih udarcev, kakor naznanja nemško uradno poročilo 3. sušca. V lukah Anzio in Nettunu sta od topništva bila zadeta dva rušilca ter 7000 tonska prevozna ladja. Ob Jadranski obali so bili uničeni trije sovražni oklepniški, sovražno skladišče streliva in goriva pa je z ljudmi vred zletelo v zrak. Nemške pomorske sile so uspešno bombardirale luko Bastia na otoku Korzika.

Nemško uradno poročilo dne 4. sušca pripoveduje, da so nemške čete na bojišču pri Nettunu zavzele več važnih višin južnozahodno od Aprilije ter južnozahodno od Cisterne. Sovražnik je s proti napadi skušal te višine Nemcem iztrgati, pa je bil odbit. — Na južnem bojišču italijanskega bojišča so bili le spopadi udarnih ali izvidniških čet.

Odbiti sovjetski napadi

Nemško uradno poročilo 28. svečana pravi, da so Sovjeti večeraj ves dan napadali na obeh straneh Krivega roga. Vsi napadi pa so bili odbiti, ko so bili krajevni vdori zajezeni. Južno od Pripetskega močvirja so ponekod živahni boji. Pri Jampolu so nemške čete vrgle Sovjete nazaj. Južno od Berezine je sovražnik zaman napadal. Hudo so nemške sile bombardirale sovjetska zbirališča vzhodno od Kirovega grada.

Nemško uradno poročilo od 29. svečana se glasi, da so hudi sovjetski napadi pri Kerču in Krivem rogu bili odbiti ter krajevni vdori s protinapadi očiščeni, pri čemer je sovražnik imel velike krvave izgube. Južno od Pripetskih močvirij boji še trajajo. Južno od Berezine in vzhodno od Vitebska so pred nemškimi črtami bili zbiti vsi hudi sovražni napadi. Severnozahodno od Nevija je sovražnik napadal, pa so Nemci dosegli tam popoln obrambni uspeh.

Dne 1. sušca navaja nemško uradno poročilo, da so Sovjeti pri Krivem rogu, pri Zaškovu in Berdičevu hudo napadali, da pa so nemške čete tukaj sovražniku prizadele velike izgube. — Hudi boji trajajo še pri Jampolu. Južno od Pripetskega močvirja so nemške sile uspešno napadle sovražnika severnozahodno od Rogatčeva so Sovjeti zaman napadali. V boj so poslali tukaj 30 oklepnikov, izmed katerih so jih Nemci kar 26 uničili. Sovjetski napadi so bili zbiti tudi pri Neviju, pri Pekovskem jezeru in ob Narvi. — Meseca svečana je sovražnik na vzhodnem bojišču izgubil 763 letal, pri čemer so Nemci izgubili zgolj 60 svojih letal.

Nemško uradno poročilo 2. sušca pravi, da so Sovjeti zlasti pri Krivem rogu močno napadali, da pa so bili njihovi napadi brez uspeha. Severno od Rogatčeva so sovražne čete napadle na ozkem prostoru, toda nemški grenadirji so jim preprečili vsak predor ter jim zadali hude krvave izgube. Pri Neviju so boji vedno bolj srditi in

zagrizeni. Vos. prejšnji dan so Sovjeti skušali predreti, toda so bili povsod odbiti. Nemci so jim v teh bojih uničili 25 tankov. Na novo je napadal sovražnik pri Narvi, kjer pa je nemški topovski ogenj sovražnika zmel ponekod že poprej, preden je zapustil svoje postojanke. — Tudi ob Ledenem morju so nemški oddelki vdrl v sovražne jarke in razstrelili sovražne postojanke.

Dne 4. sušca naglašala nemško uradno poročilo, da so nemška bojna letala v morskimi ožini pri Kerču potopila dve naloženi ladji, več drugih pa poškodovala. — Pri Krivem rogu so bili odbiti močni sovjetski napadi. Tudi južno od Pripetskega močvirja so bili odbiti močni sovjetski izvidniški sunki. — Z velikimi sovražnimi izgubami so bili zlomljeni sovjetski napadi tudi med Berezino in Dnjeprom ter severno od Rogatčeva. — Južno-vzhodno od Vitebska so Nemci obdržali svoje položaje vključ sovjetskim napadom. — Južno-zahodno od Nevija in južnozahodno od Pleskave so boji popustili, pač pa so sovjeti nadaljevali svoje silne napade ob Narvi. Na več krajih so sicer vdrl, pa so vsi ti vdori v protinapadih bili ali očiščeni ali zoženi.

Kakor je iz teh poročil razvidno, boji na jugu ponehujejo. Tukaj je namreč že odjuga ter so reke, potoki in močvirja že polna vode. Na severu je še mrzlo, da sovražnik tukaj še lahko napada.

Iz bojev zoper komuniste

V Gradcu v Beli krajini so te dni »izvolile« z »poslanec« od komunistov določeno Dančkovo Lojzko — Zupelj Alojzijo iz Podzemlja.

V noči od 27. na 28. februar so boljševiki zažgali poslopje ljudske šole na Rakeku, ki je zgorelo z vsem inventarjem. Nad tri in pol milijona lir škodo.

V boju z domobranci na Dolenjskem je padel tudi bivši topniški podporočnik, sedaj boljševiški major Bogdan Zaplotnik.

Srbski prestovoljski oddelek je na področju Mladenovac—Arandjelovac ujel 193 komunistov, med njimi bataljonskega poveljnika.

Ce bi boljševizem med Slovenci zmagal, bi slovenski kmet iz lastnika svojega doma in grunta postal polje delavcev pod bičem barab in faliranih študentov.

Zdravstveni odsek pri komunistih nabija sedaj lepake po hišah, kjer opozarja ljudi pred nevarnostjo tifusa, ki ga razširjajo po Došenjaku — uživi godovinski.

V najhni župniji v Škocijanu pri Turjaku je izgubilo doslej že 45 župljanov svoje življenje v boju proti komunizmu za svobodo slovenske domovine.

Da bo Slovencev čimprej konec, pošiljajo sedaj naši komunistični kolovodje priščno mobilizirane Slovence na najbolj nevarna bojišča v Bosno.

Mihajlovič je izdal oklice, v katerem v imenu kralja Petra poziva vse Srbe, Hrvate in Slovence na boj proti Broz-Titovim komunistom.

Komunistični razbojniki so požgali cerkev v Kopanju in sosedna poslopja.

Protikomunistični peuk so zdaj uvedli tudi po višjih razredih ljudskih šol v Ljubljani in okolici. Kako se časi spreminjajo!

4500 Slovencev je bilo pobitih po uradnih podatkih komunistične OF samo v letu 1942.

Komunisti so sami usmrtili poveljnika Logarja Jožeta iz Maribora in komunisto Borka Jožeta, bivšega občinskega tajnika v Trbišću na Dolenjskem.

S podeželja prihaja vedno več poročil o oboroženih epopadih med komunističnimi »tolpami« in skrivači.

Domobranska novomeška posadka je zelo delavna, je stalno na pobodih in je dosegla v boju s komunisti lepe uspehe.

Podpredsednik komunističnih tolp v Jajcu srbski Jud Moša Piljade je bil od svojih zastrupljen in je že podlegel za posledicami.

Te dni je pribežalo v Ljubljano veliko skrivačev iz Temeniške doline, ki so se takoj v velikem številu prijavili k domobrancem.

Komunisti so umorili etičkega patra Hergota, posetnika Lojzeta Strmana iz Kostrevice pod Primskovim in njegovega sina Pavla.

Crnogorsko duhovništvo je podalo izjavo, v kateri označuje boljševizem za največje sovražnika cerkve in naroda.

KRATKE Z vsega sveta

7000 kmetom je vrnila posestva nemška uprava v Rusiji. Letos je minulo sto let, odkar so odpeljali iz Bremena na Angleško prvo nemško ladjo s tovorom.

40.000 izseljencev se nahaja trenutno na Svedskem; 300 od teh je oblastno zaprtih.

Nad 200.000 ustreljenih zajcev je Madžarska za zadnje lovske dobe izvozila v tujino.

750 milijonov črk je postavil neki strojni stavec v Osnabrücku; jubilaent je obhajal oni dan petdesetletnico svojega dela.

Francoski škofje so ostro protestirali proti nečloveškim zračnim napadom na razne francoske kraje.

V zadnjem letu je morala njujorška policija iskati nad 3000 pogrešanih deklet, starih od 13 do 20 let.

Na 15 milijonov ljudi cenijo v Moskvi sovjetske izgube v tej vojni.

Ce bi komunisti zmagali, bi Španija ponovno postala žrtev boljševizma, je izjavil sevski nadškof-kardinal.

Broz-Titove tolpe so od 1. dec. 1943 izgubile doslej skupno najmanj 26.000 mrtvih in 15.000 ujetnikov.

Poldrugi milijon jaje bi Romunija lahko več poslala v tujino, ako bi imela dovolj hladilnic.

V Franciji vlada tako pomanjkanje papirja, da mora civilist, ki želi uradnega potrdila, sam prinesiti v urad potreben kos papirja.

9000 kg tehničnih masloč angleskega izvora so nalovili iz morja v mesecu februarju ob zapadni švedski obali.

Na 21 milijard dolarjev se je zvišal v l. 1943. čisti dobiček ameriških industrijskih družb.

Zeno znanega voditelja Indijcev Mahatme Gandhija so 23. februarja upepelili.

50.000 ur je že popravil 87 letni urarski mojster Weinreich v Helderungenu ob Unstruti.

Dve sto izmed tisoč ljudi mora v Nemčiji nositi očala.

V severni Holandiji je znesla kura te dni jajce, ki je tehtalo 200 gramov. (Pri nas je teža jajce največ 65 gramov.)

V občini Kömhild ob Renu živi rodovina, ki se preživlja že dve sto let s popravo čevljev.

V abesinski Adis Abebi je bila v navzočnosti negusa velika parada abesinskih vojakov, ki bodo odšli na italijansko bojišče.

Angleško letalstvo je zgubilo pri zadnjih napadih na zapadno Evropo 50.000 pilotov in 10.000 orjaških letal.

Sedem kilogramov je tehtal otrok, ki je prišel nedavno srečno na svet v Honingsvangu na Norveškem.

Dela ljubljanskih izobražencev ni sram odobrati, podpirati, podpihovati in pospeševati najstrašnejše zločine nad lastnimi rojaki.

Odstopil je predsednik argentinske republike Ramirez.

Na novo so uredili plače javnih nameščenecv v češkomoravskem Protektoratu; draginjske in dodatne doklade so vračunali v plače.

Prejšnjim lastnikom v Litvi so vrnilo Nemci 184 industrijskih, 122 trgovinskih in prometnih ter 50 velikih obrtnih podjetij.

Skoraj šest milijonov hektarov zemlje so Romuni preorali v pozni jeseni in v zimi; posejali so že 3,5 milijona hektarov.

Dva milijona metrskih stotov vlaken za blago izdelala sedaj letno italijanska industrija.

Šestdesetletno ustanovitev je praznoval te dni hidrogrfski (vodopisni) zavod na Dunaju.

Stopetdeseti zavod za obsevanje rudarjev z višinskim soncem so odprli nedavno v sudetskem okrožju.

Približno 6000 ljudi je mesečno pokosila to zimo malarija v Egiptu.

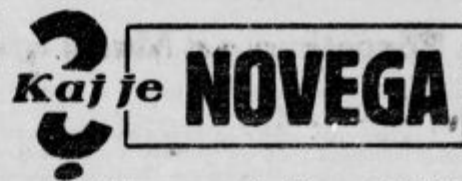
25.000 turških funtov za prebrano šolskih otrok je dovolil mestni svet v Ankari.

2000 vagonov plošnice bo Romunija v teh dneh poslala na Finsko po Donavi.

»Poleg mefa pluga, je geslo predavanja, ki so bila v februarju v Nemčiji.

Založna na Cerkljanskem vrhu

Komunisti umorili 15 goriških Slovencev

Komunizem pri nas že sporaj tri leta divja, mori in požiga, pa je kljub vsem svojim strašnim zločinom še vedno našel med nami zagovornike, zlasti med tistimi, ki ga od blizu še niso poskusili. Da je mogel med lahkovernimi toliko časa uživati nekakšno zaupanje, v tem je skrivnost satanske izvedene propagande, ki je znala z lažjo zatajiti svoje prave namene ter hkrati prikriti svoja že izvršena dejanja. Na zunaj je ta satanska organizacija izobesila zastavo »osvobodilne fronte slovenskega naroda«. To je znala tako spretno pokazati kot edino odrešilno slovensko narodno organizacijo, da so jo spočetka pri nas znali razkrinkati le najbolj bistri možje ali pa taki, ki so imeli priliko njihovo pravo početje že od blizu opazovati. Tiste, ki so to zločinsko tolpo pravočasno spoznali ter pred njo začeli svoje rojake svariti, so zakrinkani komunisti začeli moriti. Če je umor vzbudil ogorčenje, so brž razglasili, da je ta in ta bil narodni izdajalec — in lahkoverni javnost se je brž pomirila.

nismo še nobenega duhovnika umorili. Tudi na Kranjskem jih nismo, ker tam nismo pobijali le izdajalce. Če je seveda kak duhoven bil med izdajalci, je seveda pravično, da tudi on pretrpi tako kazen.

Tako so govorili. Hkrati pa so izdali skrivno okrožnico svojim zaupnikom, v kateri je bilo naročeno, da »za sedaj še ne smejo likvidirati nobenega duhovna«. Kadar pride čas za to, bodo že sporočili in naročili. Med tem je vsa dežela bila pod vplivom komunistične propagande. Vsakršni pouk je bil nemogoč. Zdaj so se komunisti sami sebi zadelali dovolj močni, da začno tudi na Goriškem likvidirati tiste, ki jih ne bodo potrebovali ali ki bi utegnili postati nevarni, kadar bodo spregledali. In padle so prve večje žrtve! Padlo je na en sam dan 15 slovenskih mož, žena in deklet, med njimi dva duhovnika!

Komunisti začno moriti

Niso to prve žrtve, že poprej so umorili več posameznikov po raznih krajih Goriške in Primorske dežele. Že ti umori so bili dovolj glasni opomin, kaj se na Goriškem pripravlja, da ta nesrečna slovenska dežela pojde po ravno isti križevi poti, kakor jo je morala prehoditi izmučena Dolenjska in Notranjska. Toda 15 žrtve na enkrat — to mora odpreti oči tudi najbolj zaslepljenemu človeku. Zdaj je padla vsaka krinka. Zdaj ni več govora o kaki osvoboditvi slovenskega naroda. Zdaj je docela jasno, da gre zgolj in samo še za komunistično revolucijo, v kateri naj izgine vse, kar ni rdeče. In ker tolminski in cerkljanski ljudje ne marajo biti rdeči, ker ne marajo biti morilski komunisti, zato jih je treba počasi vse likvidirati. Tako geslo je zdaj izšlo iz vrst boljševičkih diktatorjev, ki so uvideli, da ne morejo več z varanjem voditi za nos tistih ljudi, ki so začeli spregledovati. Zato so v Cerknem pobrali 15 svojih žrtve, ki so o njih vedeli, da niso in da nikdar ne bodo komunistični hlapci. Pobrali so jih in odvedli na Cerkljanski vrh, kjer so jih nekje pomorili in nato v gozdovih zagrebli.

15 žrtve

moral pasti, ker so se ga rdeči rabljali bali zaradi njegovega zaupanja, ki ga je užival med ljudstvom.

3. Bevk Filip, kmet v Cerknem, je tretji v tej vrsti. Za njim sledi

4. Pan Pavla, cerkljanska učiteljica, ki se je rodila na Otlici, je pa delovala v Cerknem kot izvrstna učiteljica.

5. Sedej Pavla, šivilja v Cerknem, je naslednja žrtev. Umorjena Pavla je nečakinja rajnega goriškega nadškofa dr. Sedeja, ki je bil v Cerknem doma. Rajni nadškof je bil res cel mučenik na nadškofijskem sedežu v Gorici, ker je bil do konca zvest svojemu narodu in Cerkvi. Zdaj je zaradi iste zvestobe morala dati svoje življenje njegova prva nečakinja Pavla, za njo pa njena sestrčna, druga Sedejeva nečakinja

d Policijska ura na območju mesta Ljubljane je odslej od pol petih zjutraj do desetih zvečer, d Goriške duhovniške vesti, Zupnik Oskar Kogoj iz Kreda pri Kobaridu je imenovan za drugega kaplana v Tolminu. — Zupnik v Pevmli Anton Rutar bo upravljal tudi Podsahtin in Sentmaver. — Za začasnega kaplana v goriškem sirotišču je naznačen Stanko Zerjal.

d 53 letnico poroke sta obhajala v Trbovljah zakonca Leopold in Marija Medveček. Zivela!

d Tatvine med zatemičevjo se s smrtjo kaznujejo. Ker so se tatvine in vlomi zlasti v Trstu v nočnih urah stalno množili, je der Oberste Kommissar in der Operationszone Adriatisches Küstenland izdal razglas, da bodo poslej vse tatvine, ki so se izvršile z zlorabo zatemičevja, brez izjeme s smrtjo kaznovane. Sodilo jih bo posebno sodišče za javno varnost. Ta odredba ima veljavo tudi za nazaj do 1. svečana.

d Osemdesetletnik je postal Josip Mažek, lastnik znane ljubljanske gostilne tam za vodo. Bog mu daj zdravje še mnogo let!

d Belo vino je prišlo na dan. V Ljubljani in tudi v podeželju je v zadnjem času obetno primanjkovalo belega vina, ki ga mnogi rajši pijejo kot črnega, saj ima manj črnilovine. Vinski trgovci in gostilničarji so belo vino zadrževali, računajoč s poznejšimi bolj ugodnimi prodajnimi pogoji. Zdi pa se, da so gostilničarji dobili s pristojnega mesta namig, da store bolje, ako prično točiti tudi belo vino, kar so po večini res storili.

d Izjeme pri policijski uri. Policijska ura za hotelske restavracije »Union«, »Slon«, »Metropole« in »Bellevue« je določena na 23. uro, v gostilnah Kaffje, Na-na, Habjan, »Pri Lovcu« in Mrak pa na 22. uro. To velja seveda samo za tiste goste, ki imajo dovoljenje prekraščenja policijske ure.

d Policia v Pulju je zaprla tri trgovce, ki so hoteli prepeljati iz mesta okrog 6000 kg moke, testenin in riža.

6. Mesek Katarina, kmetica v Cerknem. Tem pa sledi še cela vrsta drugih, ki so komunistom bili trn v peti:

7. Mlakar Anton, kmet v Lazcu pri Cerknem, 8. Ambrožič Janez, zidar in kmet v Otaležu pri Cerknem,

9. Bogataj Rudolf, čevljarški mojster v Zgoranjih Laznah,

10. Zornut Karolina, doma v Kojsem v Brdih, ki je v Cerknem bila hišnica,

11. Eržen Angela, pridna šivilja v Cerknem,

12. Purgar Malika, služkinja v Zakrižu pri Cerknem,

13. Roje Franc, trgovec v Cerknem,

14. Baveon Josip, šofer, doma iz Gradiške ob Soči,

15. Kavčič Albert, mesar in strojar v Cerknem.

Odpor po vsem Goriškem

Ta strahotni umor je razburil vso Goriško, ki je zdaj do jasnega spoznala, kaj in kdo so ti komunistični osvobodjevalci. Ljudje, ki so zadnje čase dobro spoznavali, so zdaj jasno spoznali, kaj se skriva za krvavo krinko.

Prvi so to pokazali fantje v Dornbergu v Vipavski dolini. Ko so komunisti prihruli v to lepo in veliko vipavsko vas, da bi tukaj prisilno vzeli seboj fante, ki naj bi šli prelivati svojo kri za te krvave rablje in pitane komisarje, so se Dornberžani tem tolovajem uprli. Oboroženi rdečkarji so sicer fante obkolili, toda ti se niso dali ugnati, marveč so krepko pograbilili ter nekaj tolovajev razorožili, druge pa v beg pognali. Zdaj bi bilo treba te fante dobro oborožiti, da bi rdeče rokavjence enkrat za vselej minilo veselje strahovati slovenske prebivalstvo v teh krajih.

Naša Goriška, ki je nekad pred svetovno vojso bila v očeh vseh Slovencev punčica, ki jo je treba negovati ta Goriška je v komunistični nevarnosti. Leta 1915, je rajni dr. Ev. Krek ustanovil in sam z vso ljubeznijo vodil begunski podporni odbor za goriške Slovence. Zdaj pa deluje v Ljubljani odbor, ki vse Slovence zbira v molitvi in devetdnevnic za goriške primorske Slovence, da bi bili ti in vsi drugi Slovenci srečno rešeni strahotne komunistične satanske kuge.

Zakrinkani morilci

Ko so pri nas pošteni možje, fantje in dekleta ter žene, pa tudi otroci začeli kar v množicah padati pod streli in noži rdečih morilcev, takrat je vsa poštena slovenska javnost spoznala pravo lice te komunistične tolpe. Toda le tam, kjer so jih od blizu poznali, druge pa niti verjeti niso mogli, da bi taka podlost bila sploh mogoča. Ko je nazadnje vse slovensko ljudstvo v Ljubljanski pokrajini pograbilo za orožje, da se reši teh Kajnov, takrat so obrobni, zlasti goriški in primorski Slovenci začeli majati z glavo, češ: To pa ni pravica! Saj to je prava »osvobodilna fronta«, ki hoče Slovence le osvoboditi. Ne gre, da bi zdaj sami Slovenci svoje brate napadali. To in tako so govorili goriški in primorski Slovenci v dobri veri, ker te tolpe niso še poznali. Saj si ti naši bratje niti misliti niso mogli, da bi narodna osvoboditev mogla biti le krinka, za katero se skriva pravi obraz satanskega komunizma. In komunisti so znali dovolj dolgo varati nepoučeno goriško in primorsko slovensko ljudstvo. Noč in dan so bili na delu agitatorji, ki so po goriških vaseh trobili, da »goriški Slovenci moramo ostati služni in edini ter moramo kakor en mož odbijati vsakršno domobranstvo a Kranjskega«. Tako so govorili ljudem, ki so jim po večini kajpada verjeli, ker spočetka ni bilo nikogar, ki bi jim bil dopovedal, kako je stvar v resnici, kasneje pa tega nihče več storiti ni mogel, ker je bil brezpogojno obsojen na smrt.

Spoznanje prihaja

Vkljub vsemu temu pa je goriškim Slovencev že začelo vstajati spoznanje, da »OF« le ne dela prav. Čudno se je dobrim katoliškim ljudem zdelo, kaj pomeni tisti komunistični znak na slovenski zastavi. Navdušeno so pozdravljali slovensko zastavo, niso pa se navduševali za rdečo zvezdo in za srp in kladivo na njej.

Toda prav kmalu je prišlo novo spoznanje: Nemška oblast je v svoji vsega priznanja vredni uvidevnosti slovenskim otrokom odprla vrata v slovenske šole ter postavila slovenske župane. — Ljudje so bili navdušeni. Kako neki ne bi bili, ko pa so se kakor sužnji čutili, ko so morali svoje otroke pošiljati celih 25 let v tuje šole, ko so jim celih 25 let županovali tuji vsiljeni župani.

V to veliko narodno navdušenje pa je kakor strela z jasnega udarilo: »Osvobodilna fronta« prepoveduje vsakršno slovensko šolo! In potem so začele padati tudi glave tistih slovenskih mož, ki so prevzeli mesta prvih slovenskih županov. — Hkrati pa so v javnost prišle govorice, da so »osvobodilci« sklenili zvezo s tistimi uradniki in neuradniki badogilevskimi in savajskimi ljudmi, kateri so naše slovensko ljudstvo na Goriškem celih 25 let zatirali. Prišlo je v javnost, da so italijanski komunisti združeni a slovensko govorečimi ena fronta, ki naj slovensko Goriško in Primorsko obrani za tiste, katerih so se ti naši Slovenci komaj pravkar iznebili.

Narodno razočaranje je bilo veliko po tem spoznanju. Zdaj komunisti tudi niso več tajili, kdo in kaj so. Toda še vedno so trdili: »Mi smo sicer res komunisti, toda zoper vero nismo, saj

Posvetimo se Mariji!

Navedila škof. pripravljalec odbora za posvetitev družin

Letošnje pete sobote so namenjene predvsem poglobitvi našega verskega življenja. S pobožnostjo petih prvih sobot zadoščujemo brezmadežnemu Marijinemu Sreču za rešitev duš grešnikov, zlasti tistih, ki so se oddaljili od komunizma, ki jih je še toliko med našim narodom.

Da bi se pa v našem narodu, ki je v teh strašnih stiskah božje pomoči tako potreben, utrdo življenje po veri, mora pa v rasti najpo v vseh naših srečih najtrdnješe prepričanje, da smo le na Petrovi skali varni pred valovi, ki prete požreti ves svet in uničiti tudi naš narod.

Za doslej gorajših namenov med vsem našim narodom pa je važna, da začnemo pri samem sebi. V te naj poleg drugega služijo zlasti posvetitve družin brezmadežnemu Marijinemu Sreču.

V mesecu marcu in aprilu naj bi se vse naše slovenske družine posvetile Sreču naše Matere. — Slika Marijinega Sreča naj bi krasila dom vsake slovenske družine. Ona naj bi družila vse članke družine, da bodo enega duha in hodili po pravi poti.

Poleg verskih cerkvenih praznikov naj bi bil posvetilni dan za vsako družino enak goddec. Naj bi ga vsaka družina obnavljala vsake leto!

Da bo naša vdanost in zaupanje v Marijo v teh časih budila v naših znanjih vero in prepričanje v Njo, ki nas vodi po pravi poti, bo vsaka posvečena družina vpisana v posebno listino »Knjige Marije Pomagaj«. Te knjige bo vsaka fara v skupnem romanju nesla ob prestol naše Matere in Kraljice Marije Pomagaj!

Zato prosimo vse župne urade in cerkvena predstojstva, da si oskrbe pri škofiji in pri pripravljenem odboru petih prvih sobot v Ljubljani, Poljanska cesta 6, enako število družinskih diplom za družine, kakor isto število vpisanih listov za »Knjigo Marije Pomagaj«, da bodo na ta način družine, ki se bodo posvetile brezmadežnemu Sreču Marijinemu, mogle vse potrebno dobiti pri župnih uradih oziroma pri duhovniških uradih.

Tudi one družine, ki so se že posvetile brezmadežnemu Sreču, naj nujno zahtevajo družinsko diplom in pa vpis v »Knjigo Marije Pomagaj«.

Za požigane Marijine cerkve, za oskranjene oltarje, za razmetane in pohajane posvečene hostije, za Rešnje Telo, oškropljeno s krvi najboljših Slovencev, postavimo cerkve in oltarje v naših srečih in naših domovih v zaduščenje Njej in njenemu Sinu, Brezbožju, ki je zagradilo prebode k našim božjim potem, ki so bila skozi stoletja naša tolažba in naša pomoč, naše globoko veselje, naj nas ne stre, ampak driga, da zgradimo v naših srečih, družinah in v vsem narodu tim trdnjše duhovno zgradbo vere, upanja in ljubezni v našo Mater. Naj nam njena podoba v naših srečih, v naših domovih, v naših podjetjih, v naših tolah izbris strah, vzbuja zaupanje, razvije ljubeč, ki jih je grohot ter neskončno glasno razvija, ki jih je povzročil brezbožni komunizem v dušah rojakov, v družinah, med mladino. Postanimo po Njej po božji besedi »častite ljudstvo«!

Škofijski pripravljalec odbor petih prvih sobot, Ljubljana, Poljanska c. 6.

d Stalna protikomunistična zborovanja so po raznih ljubljanskih obratih. Razni priznani predavatelji govorijo o nevarnosti komunistične miselnosti in komunističnih načrtov. Večja podjetja imajo določene ure v tednu, ko se vse delavstvo zbere v primeren prostoru ter pazljivo poslušajo izvajanja govornikov. Enako imajo tudi protikomunistična zborovanja in predavanja uslužbenec posameznih mestnih podjetij in obratov. Tudi mestni gasilci, ki predstavljajo sedaj že zelo močno četo, imajo uvedena protikomunistična predavanja.

d Reko so bombardirali. »Deutsche Adria Zeitung« poroča iz Benetk, da so sovražniški bombniki neki četrtek uprizorili na Reko strahovlatni napad, ki so ga ponovili tudi sledeči petek. Poškodovano so bila mnoga stanovanjska poslopja in neka bolnišnica.

d 257.875 prebivalcev je imel Trst po stanju z dne 31. julija 1943. (Leta 1921. le 239.000, l. 1931. že 250.000, l. 1936. pa 248.000.)

d 400 metrov vzhodne samostanske žele pri Rakovniški ulici v Ljubljani je vojaško zaporno ozemlje. Na to ozemlje občinstvo ne sme od 7. ure jutraj do 17. ure zvečer.

d Duce je nakazal zveznemu komisarju v Gorici pol milijona lir, ki naj jih porabi za oskrbovanje italijanskih priseljencev, došlih v Gorico iz južne Italije.

d Pol milijona švilskih kart, od tega četrta milijona krušnih nakaznic in prav toliko posebnih nakaznic za maščobe in sladkor so izdali v Trstu. Uradniki so izpolnili ogromno število nakaznic v štirih dneh.

d Zatemnitev. Počasnici s 27. februarjem traja obvezna zatemnitev od 18.30 do 5.

d Poravnani spor v Ljubljani. »Rizarnic«. V smislu dogovora med prizadetimi veljajo za delavstvo »Rizarnic« v Ljubljani od dne 25. novembra 1943 sledeče plače: pomožne delavke dobijo 3,50, pomožni delavci-točaki 4,75, delavci pri strojih pa 5,25 lire na uro. Ni preveč za današnje razmere.

d Izvoz drv iz Goriške pokrajine je oblast prepovedala. V Gorici je drvam določena cena 65 lir za 100 kg.

d Novi znak za letalski alarm. Na Reki bodo v bodoče v primeru požarobne sirenskih naprav dajali znake za alarm s tremi topovskimi streli. Konec alarma bodo oznanili z dvema streloma.

d Tudi zdravstveno pomoč uživajo v Ljubljani begunci z Dolenjskega in Notranjskega. Zdravniško so pregledali vse, moške in ženske, stare in otroke. Tiste, pri katerih so zdravniki ugotovili kakšno hujšo bolezen, so napotili v bolnišnico, nekaj pa se jih zdravi celo na kliniki.

d Velik predor, ki bo obenem odlično zaklonišče, so zadnji čas dogradili na zunanjem robu Trsta.

d Pozdrave za starše, sorodnike in snance so z Norveške poslali gorenjskemu časopisu naslednji fantje: Janez Robič iz Gorij pri Bledu, Franc Bočaj iz Presejca pri Kamniku, Vinko Veber z Golnika, Marko Teran iz Dupljana, Ivan Jazbec, Jorjor Trebusak in Franc Tolminkšek iz Motnika pri Kamniku, Franc Tekovec iz Studorja v Bohinju, Vinko Traven iz Vočje, Stanko Papler iz Besnice pri Kranju, Marko Burja iz Smartna pri Kamniku in Janez Škerbec iz Mengša; iz severne Nemčije pa so gorenjskemu časopisu poslali pozdrave za svoje naslednji gorenjski fantje grenadirji: Alojzij Janežič iz Kamnika, Vladimir Šmon iz Imovice, Franc Sodja iz Črešnjice, Mihael Sivec iz Stranj pri Kamniku, Franc Kožuh z Police, Jožef Senk iz Predoselj, Franc Zaplotnik iz Zgornje Koke, Lovro Štonik iz Holčevca, Vincenc Mandeljc iz Zgoš in Andrejčič z Jesenic.

d Za pisemsko pošto zopet poslužeta pošti Bela cerkev in St. Peter pri Novem mestu.

d Obvestilo o knjižni tomboli »Zimske pomoči« je priobčil »Slovenec« z dne 27. februarja, na kar štatele »Domoljub« posebej opozarjamo. Podrobnosti bodo sledile.

d Ljubljanski policijski stražniki, ki so do sedaj nosili temne italijanske uniforme, so te dni dobili nove, lepše, sive, popolnoma podobne domobranskim. Stražniki imajo v različni od domobranskih vojakov bel pas na rokavi z napisom in označbo policijske službe. Kakor čujemo, bodo dobili stražniki še nove čepice, tako da se bodo mogli v bodoče le po pokrivalu, vendar vidno razlikovati od vojakov.

d Nesreča ne potiva. Dne 24. februarja se je smrtno ponesrečil železniški premikar v Zakonu pri Ljubljani Franc Jančar. Prišel je tako nesrečno med odbojace, da mu je stisnilo prsni koš. — V Ljubljani so se dogodile sledeče nezgode: Pri pokopališki upravi St. Križa zaposleni delavec, 48 letni Josip Bernatčič, se je pri padcu hudo poškodoval na glavi, da je iskal pomoči v bolnišnici. Doma v kuhinji je padla in si zlomila v kolku levo nogo 80 letna zasebnica Marija Verdierjevč. Pri padcu si je zlomila levo roko 77 letna zasebnica Marija Kužnikova. Med delom v delavnici je padel drobni železniški odpadlec, v levo oko ključavničarja, 50 letnega, an Antona Vodkarja. Oko je hudo poškodovano. — V Begunjah pri Cerklji si je med sničanjem zlonih desno nogo 13 letni trgovec sin Ludvik Urban.

d Neki kmet iz Opatjega sela na Goriškem je delal s svojim sinom na polju ter je pri tem zadel na bombo, ki se je v trenutku razletela. Kmet je kmalu po eksploziji podlegel ranam, sina pa so pripeljali v goriško bolnišnico.

d Poldrugi milijon mladstnikov obojega spola je pomagalo v Nemčiji pospraviti žetev v letu 1943. Opravili so 22 milijonov delovnih dni dela in bili povsod od kmetov sprejeti z zadovoljstvom in hvaležnostjo.

NOVI GROBOVI

† Franc Ziler

Dne 4. sušca je v Ljubljani umrl g. Franc Ziler, ki je pred 50 leti bil med najbolj delavnimi sodelavci in organizatorji rajnega dr. Janeza Ev. Kreka. Bil je silno sposoben mož, ki je s Krekom hodil na zborovanja, tam kot dober govornik govoril, sodeloval kot odbornik pri Konsumnem društvu, sodeloval tudi, ko je dr. Krek s Slavbinškim društvom gradil delavske hiše v Vodnati in Rožni dolini. Najlepše pri rajnem pa je bilo to, da je do konca zvest ostal svojim idealom iz mladih let ter je bil dosledno zvest katoličan in Slovenec, ki ga ni premotila nobena nasprotna struja. Pokopali so ga v torek 7. sušca v Ljubljani. Naj počiva v Bogu!

V Gorici je 13. februarja umrl profesor Franc Sivec, mož, ki je vzgojil na stotine hvaležnih učencev in učenek. — Na Riglju v šentgregorski župniji je odšel v večnost posestnik Matevž Oblak. — V Volniku pri Celju je odšel 25. februarja po večno plačilo bivši špitalski župnik Ivan Gorican. — V Zagrebu je bil med bombnim napadom ubit Slovenec-Ljubljančan Stane Gašperlin. — V Kočevju je odšla v večnost 82 letna Terezija Čerček. — V Ljubljani so umrli: Karolina Čebular roj. Zupančič, Karolina Begatin, bogoslovec Mihael Struclj, bivši restavzator Emil Kržišnik, poštni uravnik v p. Andro Alujevič, redovnica sestra Vincencija M. Blejec, 68 letni upokojenec tobacne tovarne Ivan Škerjanc posestnica na Mirni Františka Prelogar roj. Prijatelj, Ivana Zorc, Stefanija Lapajne roj. Guzelj, upravitelj v p. Josip Schlemmer in 85 letna Ana Ovedkar. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Švicarske mlekarstvo

V letnem poročilu družbe Emmental, Zollikofen-Bern je tudi nekaj podatkov o švicarskem mlekarstvu. Med drugim je navedeno, da so leta 1939 nasteli v Švici 926.000 mlekotnih krav, lani pa 828.000. Pridobitev mleka je bila v vseh teh letih zadovoljiva, ker se je primerno število krav zmanjšalo od leta 1939, samo za 15%. Čeprav je bila lani izredna suša, so količine oddanega mleka še vedno presegale 80% rekordne oddaje v letu 1938. Od tehnično predelane mleka je bilo lani 41,7% za sir, 53,2% za maslo in 3,1% za izdelavo konzerviranega mleka, dočim je bila uporaba mleka leta 1939, naslednja: 44,8% za sir, 53,2% za maslo in 2% za konzerve. Izdelek masla se je torej nekoliko povečal, izdelek sira zmanjšal, uporaba vseh mlečnih izdelkov pa je zaradi primanjlovanja masti po letu 1925 dosegla najvišjo stopnjo.

Čez nekaj dni bo izšla nad vse zanimiva in nekako ilustrična knjiga z naslovom

»MEJAŠI«

Knjiga bo veran prikaz življenja Indijancev — prebivalcev Novega sveta. Pokazala jih bo pri njihovem življenju doma, na lovu, z doma, kadar se bojujejo rodovi med seboj, ko se bore na življenje in smrt proti priletem iz Evrope. — »Mejašci« bodo visoka pesem Indijancevega rodoljublja, ljubezen do materinske zemlje, do vsega, kar je njegovega. — »Mejašci« bodo temeljni na zgodovinskih dogmahnih in najnovejših raziskavanjih visoke kulture Indijancev. Knjiga bo krona letošnjega »Svetovega« letnika. Imela bo čez 400 strani in malo manj kot 200 prelepih slik. — Vse to, kar smo brali nekoč kot otroci o Indijancih, indijancih, vse to bomo lahko brali znova, toda podprto s tehničnimi in pa stvarnimi zgodovinskimi dokazi.

»Mejašci« bodo za »Svet«!
Naročite se takej na »Svet«!

Peter Bohinjec

POD KRIVO JELEKO

POVEST

IZ ČASOV ROKOVNJAČEV

5 Mesec je svetil v polni meri. Storičec se je lesketal v belih rižah in belih kapici; oster veter je pihal čez mirni Trstenik in pripogibal zelene smreke in gole hraste...

Kar zahrešči dračje pod smrekami. Gropa se povzpne, pograbi za samokres in z bistrim očesom pogleda skozi goščo...

»Naši lufti?« (naši ljudje?) zakliče Gropa po rokovernjaški.

»Kaj ne, si me že težko čakal! Pa nisem mogla prej priti. Saj veš, da se najrajši mudim tam, koder se je nama dete rodilo.«

»Ti si toroj prišla od Golice, od Brezjarja?«

»Od tam sem prišla. Čakala sem Miciko, pa je ni bilo. Skrbni me to dekle.«

Na bukovem parobku je sedel rokovernjač veliki Gropa.

»V gošči se je rodila, v gošči je zrastle. — Kaj hočeš? Kri je naše krvi in kdo bi ji zameril, če je razposajeno, živo, predrzno in kdo ve kaj še?«

»Na moške je vsa neumna, preveč neumna. Vleče jih za nos, ali bojim se, da ne bi prezgodaj česa iztaknila.«

»Ne boj se, jutri večer jo denemo v jarem. Zdej pa le hitro v dolino. Imava še dobre pol ure hoda, da prideva na kurjavišče.«

Groga spremljevalka se je spuščala po hribu navzdol, držeč za roko svojega ljubčka. Bila je ženska srednje postave, močna, precej rejena, pri petinštridesetih letih, zelo čednega obraza. Črni lasje so se usipali po belem, visokem čelu, oči so gledale bistro kakor dva žareča oglja, polti je bila bolj črnikaste in rdeče, kipeče ustnice so dajale obrazu nekaj izreden ton. Zato se ni nihče dosti spikljal nad njenim hrbtom, ki ni bil le upognjen kakor Grogov, ampak tudi naprhan. Ta edina njena telesna napaka ji je nadela ime »pu-klasta Agata«.

In vendar je bila to ljubica rokovernjaškega poglavarja, velikega Groga. Samozavestno je stopala poleg njega in njena obleka je bila dragocena, kadar je nastopala ob slavnostnih dneh na kurjavišču. Čez dan je hodila okrog pohuljena, ni se sramovala hoditi od hiše do hiše s piskrom na hrbtu, in ljudje so jo poznali, da je konjederčeva iz Poženka. Zdej, v sredi noči, v sredi Udnega boršta jo vidimo napravljeno kakor zamorsko kraljico. Okrog pasu ji je rožljaj sklepanec, nanizan s samimi starimi trinštridesetkami, po prsih so se ji usipali beneški cekini in životek je bil pretkan z zlatimi in srebrnimi nitkami. Brušeni kamni so se ji lesketali iz roženih lasnic, zapetnice so krasiile njene polne roke, na nogah pa so se lesketale v luninem svitu kratke čizme, zapete s srebrnimi zaponkami.

Že sta nočna potovalca blizu Letenc, ko Agata spet izpregovori tehtno besedo:

»Ali torej misliš na deketovo ženitev, Gropa? Ali namravaš hčer zaročiti Vranjeku?«

»Temu pač. Saj mi je zvest kakor nihče drugi izmed mojih dvajsetih kapitanov.«

»Kaj pa, če je navezan na tisto dekle, ki služi pri Boltarju v Dupljah?«

»E kaj? Tisto ni nič. Naš človek se bo vendar najprej obesil na našo kljuko. Grogaova hči pa dekla — brr! Kaj misliš, da je Vranjek tak tepec?«

»Slišala sem,« nadaljuje spet čez nekaj časa Agata, »da se kapitani zelo kosajo, kdo bo bolj poslal tvoj petinštridesetletni. Fundeškin Groga se hoče menda najboljši postaviti. V Kriški graščini je izmaknil najlepšega konja, da ga tebi podari.«

»Eh, ta 'Mali Groga' se močno trudi, da bi zasedel prestol Velikega Groga,« odvrne harambaša, po-

»Naš človek se bo najprej obesil na našo kljuko.«

glavar rokovernjačev. »Ali manjka mu previdnosti. Ni čuda, da je že ves polomljen. Je že res, da je pri nas veliko vredna močna pest, ali če bi ne imeli soli v glavi, bi bilo naše države kmalu konec. In to je, česar Fundež nima.«

»Vranjek res ni močan človek, pač pa zviti. V zvijači ga nihče ne doseže. Zato pa on ni toliko za rop, kolikor za tatvino. Ljudje pravijo, da je magnetičen in da se ga vse prime, kar gre mimo njega. Vere res mi nimamo dosti, ali imamo jo pa vendar-le. Ali ta Vranjek pa nima čisto nič vere.«

Gropa molči, Agata nadaljuje: »Oni dan sva sedela v Dupljah pri Lužarju, da nama je čevlje podšil. Pogovarjali smo se marsikaj. Kar pravi Lužarica — menda je njegova teta ali ka-li — Andrejec, ne pozabi Boga in Matere Marije! — In kaj je Vranjek odgovoril? Borovci so moj bog in puška je meni mati božja!«

»Ah,« odvrne Gropa, »Vranjek je le dražil svojo teto, mislil pa ni tako hudo. Saj ga poznam. Maščevalen je, saj veš, in to smo vsi in tudi moramo biti: s tem vladamo, s tem strahuemo. Ali brez vere nismo. Kaj nismo oni dan takoj poslali po duhovnika, ko je bilo treba poslati na oni svet tistega Križana, ki je hotel izdati naše namere?«

Spet molče nadaljujeta svojo pot.

Tam izza opekarne v Kamnjaku se prikažeta dva jezdec. Kakor hitro začujeta stopinje, zaniska eden na piščalko, kateri se takoj odzove Grogaova piščalka.

V nekaj trenutkih stojita pred velikim Grogom na travniku kranjskega farovža Mali Groga in njegov brat, Fundežkin Miklavž.

»Harambaša, za petinštridesetletni god ti midva podariva ta dva konja. Vredna sta med prijatelji 300 ranjšev, milva sva ju dobila zastoj v Kriški graščini. Sva s čunjo zamašila usta in glavo z motiko omotila.«

»Hvala ti, Fundež, za ta dar. Kar želiš, se ne more zgoditi, kar pa je za tvojo dušo, to-se ti bo ustreglo.«

Zamišljeno je Mali Groga zrl za velikim Grogom in Grogovko, ki sta odjahala na lepih konjih proti Udnemu borštu.

»Težak kruh je tudi naš, Miklavž!«

»Je, je, ljubi moj bratec! Ti preveč strežeš Grog in ne veš, da ti isti dupljanski Vrana pri njem doseže vse, kar hoče.«

»Ali misliš, da bo Gropa svojo Miciko dal Vranji?«

»Kajpada! Gropa hoče na vsak način svojo hčer priženiti v grad!«

»V gradu je Vranjek pač rojen, toda plemenite krvi je v njem prav toliko, kolikor je v tvoji koži krščanske krvi. Njegov oče se piše Vogelnik in je kupil grad od Smolotov.«

»Ti si preveč odkrit, Gropa, Vranjek pa je zviti kakor korji rog.«
»E, pustiva to in pojdiva na finančje (rokovernjaško gostijo). Manjka se ženak. Brešarjeva Neža iz Vodic, Senkova Mica iz Lahovč, Sornova Mica iz Mengša, ali pa Zoretova — saj me vsaka rada vzame, katero le hočem. Lukajle po Udnem borštu se za ne bom več štu'il okoli žensk. Naj bodo, koder hočejo! Alo, brž greva, saj veš, Gropa ne pozna nobenih šal. Vsekakor pa morava še jutri večer povedati tisti Boltarjevi dekli, kakšen zvest fant je Vranjek, ako mu le Gropa vrže Miciko v njegovo naročje.«

Dračje je začumelo, govorica se čuje tam od Lukančevega laza. Mali Groga zažviža, odzove se piščalka.

»Naši sol! Kam gredo zdaj, ko bo že kmalu petelin pel?«

Kar se prikažejo štiri ženske z lonci na hrbtih in okrog pasu.

»O Groga, mali Groga, ti si se pa postavil! Takega daru ne zmora nas eden, kakor si ga ti dal harambaši.« Tako nagovori malega Groga dekle visoke, vitke postave in drznega pogleda.

»O Jera Travnova, kdaj te že nisem videl! Škoda, da nisi moja!«

»Pa sem še lahko, Groga! Ti boš meril na vatle, jaz pa na sežnje, ti boš hruške klatil, jaz pa zvezde.«

»Kam pa, dekleta?«

»Harambaša naj se pogajal, da še kaj zabele preskrbimo za jutri večer. Me gremo pot pripravljat možakarjem, ki gredo za nami. Jutrišnja noč bo vsak dva želočca prinesel s seljo, enega svojega, drugega na rami. Grogaova Micika bo skakala pod krivo jelko žarek.«

»Kdo pa bo tako srečen, da bo Miciki v naročje priletel?« nalašč povpraša Mali Groga zgornjo Jero.

»Mhe, Groga, se ti sline cede. Pa ne boš ti kase pihal.«

V tem se približajo Tacman, Jerdanov Jaka iz Tenetiš in drugi.

»No, dekleta, ali Fundeža tolažite? Gropa, le kar z nama, da kakšno dečlo prisluži. Miklavž pa tako ne mara zanje. Prav ima. Le poglejte Pograjčovo Mino, kako solze pretaka za Polonjemkom, ki ga je dal Boltarjev Ožbolt tržikemu Pajku v mrežo. No, Mina, nič ne žaluj! Pajkov prst je mogočen, ali mrežo na njegovi ječi so slabe. Fundežkin lomaž jih dvigne s kovaškim diletom.«

Tako je govoril debeloglavi mladenci s kurjo tace na licu. Drugi molče, Tacman pa nadaljuje:

»No, dekleta, ali Fundeža tolažite?«

Pod črnim cesarjem

Neguš — abesinski cesar Haile Selassie.

»Kölnische Zeitung« je objavila v februarju dopis iz turške Ankare, iz katerega povzamamo sledeče zanimivosti:

Poročilo, ki je izšlo v židovskem listu »Palestina Poste«, izhajajočem v Jeruzalemu, kaže marsikaj tega, kar se je zadnje čase odigralo v Addis Abebi in sploh v neguševi deželi. Celokupno abesinsko šolstvo je v angleških rokah ter se v Abesiniji po določenem načrtu uvaža angleški jezik. Angleščina je bila poleg amharščine proglašena za uradni jezik v tej deželi. Neguša so dodelili angleškega svetovalca, od katerega zavise vse odločitve abesinskega cesarja. V abesinski upravi mrgoli angleških strokovnjakov, ki vlečejo zelo dobre plače. Vsi listi so pod nadzorstvom angleških svetovalcev, ki skrbijo za to, da ostane Anglija slejkoprej budna čuvarica neomejene propagande za angleški vpliv.

Denarstvo Abesinije je izključno pod angleškim nadzorstvom, prav tako tudi bančništvo. Davke ter državne izdatke morajo najprej odobriti angleški uradniki in nimajo domačini pri tej zadevi nobene besede. Zakonodaja zavisi od neguševga angleškega svetovalca, v vojaških zadevah pa ima odločilno besedo angleško vojaško poveljstvo. Policija je sicer domača, toda stoji pod angleškim nadzorstvom.

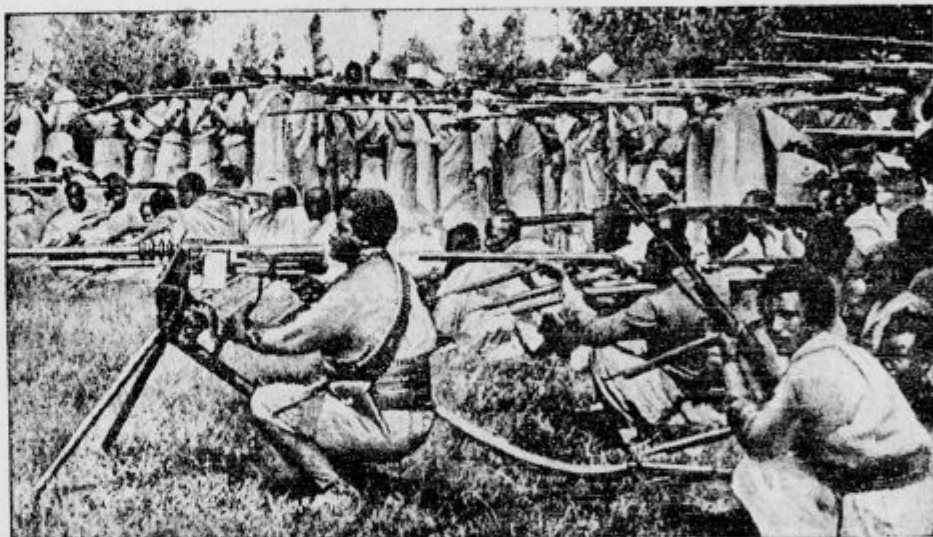
Abesinska železnica, ki veže francosko pristanišče Djibuti z Addis Abebo ter je bila prej francoska last z majhnim neguševim vplivom, je sedaj v rokah angleških strokovnjakov. Ti so odpustili iz službe vse francoske uradnike, pa tudi domačine. Prav tako izkoriščajo abesinske rudnike Angleži. Vzorne kmetije, ki so jih v Abesiniji uredili Italijani, propadajo. Angleži si z vsemi silami prizadevajo, da bi uredili dobre zveze proti Sudanu, Keniji in Ugandi, tako da bi Abesinija bila v prometnem pogledu čim bolj odvisna od angleške naselbinske posesti v Vzhodni Afriki.

Večji del Italijanov v Abesiniji je postal žrtev abesinskih domačinov. Angleži pa sicer ostro kaznujejo vsak nastop ali napad na pripadnike angleških zasedbenih čet. Zaradi nepojasnjenega umora nekega angleškega narednika so Angleži požgali deset abesinskih vasi. Tudi suženjstvo je na novo oživel, ne v majhni meri zaradi tega, ker angleški uradniki zahtevajo domačine za razne poselske službe ter jih plačujejo za njih delo samo s hrano in obleko.

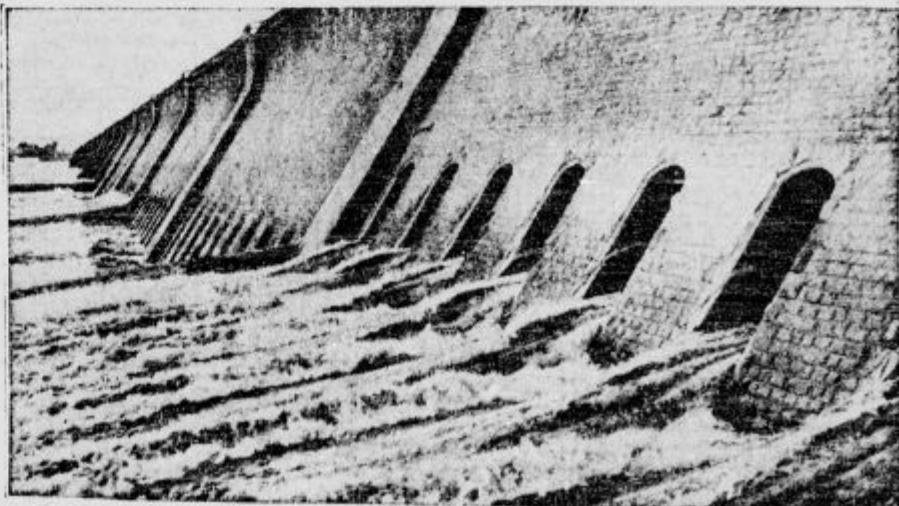
Sedanje stanje v Abesiniji jasno kaže, kakšno »svobodo« so Angleži prinesli neguševi deželi, ki je — samo še na papirju — neodvisna država.

Kupčijska četrt v prestolnici Addis Abebi.

Abesinska pehota.

Velike zatvornice na Nilu v Abesiniji.

29

Robinzonove ZGODBE

Zaenkrat se nisem ganil iz svoje skrivališča. V svoje veliko veselje sem opazil, da so samo trije divjaki zasledovali ubežnika, drugi pa so se vrnili k ognju. Oddahnil sem si še bolj, ko sem videl, kako hitro beži ujetnik in da so njegovi zasledovalci vedno bolj zaostajali. Če bo vzdržal pol ure, bo rešen. Med divjaki in trdnjavo je bila rečica, kamor sem nekoč zavil s svojim prvim splavom. Ko je ubežnik dosegel do brega, se je brez obotavljanja vrget v vodo. Brez dvoma mu je bilo ljubše, da utone, kot pa da bi ga divjaki pojedli. Z močjo, ki jo daje obup, se naglo pre-

plaval reko in se z večjo naglico tekkel naprej. Izmed treh zasledovalcev je prvi obstal na bregu, nekaj časa razmišljal, nato pa se vrnil k tovarišem. Druga dva pa sta skočila v vodo. Razumljivo je, da sta potrebovala mnogo več časa, da sta preplavalala reko, kot pobežli ujetnik.

Zdelo se mi je, da se sanje zares uresničujejo in da je nastopil čas, ko tudi sam posežem vmes. Hitro sem splezal navzdol po lestvah, pograbil dve nabasani puški ter stekel čez hrib proti morju, med ubežnika in njegove zasledovalce. Poklical sem bežečega divjaka, ki me je takoj zagledal in se prestrašil. Pomignil sem mu, naj se ne boji in se približal obema divjakoma. Ko sem bil dovolj blizu, sem dvignil puško in udaril prvega po glavi. Nisem hotel streljati, ker sem se bal, da bi me drugi divjaki slišali. Ko pa sem se obrnil k drugemu, da bi storil z njim isto, sem

opazil, da se je pripravljaj, da me počasti s puščico iz svojega loka. Ni bilo časa, da bi razmišljal, kaj naj storim. Nameril sem puško in sprožil. Sredi dima sem videl, kako je divjak padel na tla, se vzravnil in se zopet zgrudil in končno negiben obležal.

Ubogi ubežnik, ki je slišal pok in videl njegov učinek, se je tako prestrašil, da se je zgrudil na tla in ostal nepremičen s široko odprtimi očmi. Mislim, da je mrtev. Kmalu pa se je zopet dvignil, pritekel bliže k meni in padel na obraz. Kričal je in stokal; brčkone je prosil, naj mu prizanesem. Dvignil sem ga, ga z nasmehom opogumil in povabil, naj gre z menoj. Ubožec se je od časa do časa zopet vrget na tla, kričal, me prijel za nogo in si jo postavil na glavo. Priznam, da mi je bilo njegovo početje zelo neprijetno. Predvsem zato, ker se mi ni zdelo prav, da bi se človek, ustvarjen, kakor jaz, po bolji podobi, ponižal pred menoj. Če sem ga nadkrijeval po razumnosti, vzgoji in moči, to vendar ni bila moja zasluga. Drugič pa sem bil nevoljen zaradi izgube časa. Bal sem se namreč, da so drugi divjaki slišali strel in da me bodo obkolili ter spravili v resno nevarnost s svojimi loki. Nikakor ne bi hotel, da bi se gostili z mojim mesom, ki bi jim brčkone šlo bolj v slast, kot meso njihovih tovarišev istega plemena. Nenadoma pa je moj varovanec v strahu zakričal in z roko kazal v neko smer... Okrenil sem se in zagledal njegovega zasledovalca, ki sem ga podrl s puškinim kopitom, kako se je premikal in skušal vstati. Bil sem v zadregi, kaj naj storim, ker sem se bal, da bi s strelom prikladal ostale divjake. Tedaj pa me je rešeni divjak s kretnjami začel prositi, naj mu posodim meč, ki mi je visel ob boku. Podal sem mu ga, on pa je stekel k sovražniku, zamahnil z mečem in mu odsekal glavo. Čudil sem se njegovi spretnosti, saj sem vedel, da še nikdar ni imel meča v rokah. Pozneje pa sem zvedel, da si divjaki izdelujejo meče iz trdega lesa ter da so ti meči tako ostri, da z njimi z lahkoto sekajo glave in ude.

Moj varovanec se je vrnil ves vesel in mi položil k nogam okrvavljen meč in odsekano glavo. Sfratnotna trofej! Z gnušom sem se obrnil proč in z znaki dopovedal divjaku, da mi to darilo nikakor ni všeč. Ali me je razumel? Dvomin. Če pa bi me bil razumel, bi si brez dvoma mislil, da sem čudak, ker ne gledam z veseljem glave tistega, ki bi mi bil rad vzel mojo.

Divjak mi je skušal zdaj dopovedati, da ni prepričan o tem, da je drugi zasledovalec zares mrtev. Nikakor ni mogel razumeti, kako more palica ubiti človeka z gromom in bliskom na tako razdaljo. Po njegovem mnenju je divjak padel na tla od strahu, kakor on. Dovolil sem mu, da se je šel prepričat na lastne oči. Opazoval sem ga, kako je obračal mrljica na vse strani, končno pa je zagnal z glevo in se oddaljil. Brčkone je mislil, da je to kaka čarovnija.

Ko se je vrnil s loki in puščicami zasledovalcev, sem mu namignil, naj

pospeši korak. Nisem ga odvedel v svojo trdnjavo, ampak v neko votlino. Okrepčal sem ga s kruhom, suhim grozdem in vodo, nato pa sem mu velel, naj leže v kot na slamo. Ubožec je bil silno vesel. Zopet se je vrget predme na kolena in mi poljubljal noge.

Petek.

Divjak, ki sem ga rešil, je bil mladeni šestindvajsetih let, visoke in vitke postave, močan in še precej lep. Njegov obraz je vzbujal zaupanje in posebno kadar se je smehljaj, je bil kar ljubeč. Njegovi črni lasje so bili dolgi in le nekoliko kodrasti, čelo je imel visoko in široko, oči temne, živahne in razumne. Njegova polt ni bila črna, ampak rumenkasto rjava, vendar pa ni imela tiste neprijetne rumenkaste barve, kot jo imajo Braziljanci in drugi divjaki iz Južne Amerike, ki se zde, da so bolni. Njegov obraz je bil okrogel in lepo zalit, nos majhen, a ne ploščat, kakršnega imajo zamorci, usta lepo oblikovana, ustnice drobne, zobje snežno beli.

Ko sem pol ure pozneje v staji molzel koze, je nenadoma stal pred menoj mladi divjak, zopet pokleknil k mojim nogam, me prijel za nogo in si jo postavil na glavo. Nato mi je s kretnjami dopovedoval, da sem njegov gospodar in da lahko razpolagam z njim, kakor hočem. Pripravljen je tudi, da pomolze koze.

Govoril je in to je bila zame vse like tolažba, ker toliko let nisem slišal več človeške govorice. Razumljivo je, da nisem razumel njegovih besed, kakor tudi on ni razumel mene.

Več dni sva bila kot gluhonema, ker sva se sporazumevala le s pomočjo kretenj. Nikakor pa nisem dvomil, da bo učitelj papir naučil govoriti tudi človeka. Seveda je način bil popolnoma drugačen. Nikakor pa nisem imel namena, da bi ga naučil govoriti popolnoma pravilno angleščino s pomočjo slovnice. Zadovoljil sem se s tem, da sem mu povedal besede in jo obenem spremljal s primerno kretnjo ali pa sem mu pokazal stvar, ki sem jo imenoval z angleškim imenom.

Prva beseda, ki se je je naučil, je bila Petek. To ime sem namreč izbral zanj, ker sem ga rešil prav v petek. Nato sem mu dopovedal, da mora meni reči »gospode«. Naučil sem ga odgovarjati z »da« ali »ne«, kakor je pač bilo treba. Podal sem mu slovno skledo. Pokazal sem mu jo in dejal različno: skleda. Prisilil sem ga, da je ponovil: skleda. Nato sem nali vanjo mleka in dejal: mleko.

(Dolge prihodnosti.)

Prijel me je za nogo in si jo postavil na glavo.

Sredi dima sem videl kako je divjak padel na tla

Kmečki dom

Kavka Karel:

O gradivu, ki ga bomo rabili za obnovo

Najbolj gospodarska in najlažje bo izvedljiva obnova, če se bo kmet odločil za domorodno gradivo, ki se nahaja v neposredni bližini njegovega posestva ali na posestvu samem, ker le tega bo imel v prvi vrsti in v zadostni količini na razpolago ter bo zanj najcenejše. Važno pa je tudi, da je priprava, obdelava in uporaba gradiva enostavna in cenena.

Večji del slovenske zemlje tvori hribovit svet. Gradivo, ki mu ga nudi pokrajina, je les in kamen. Kmetom na ravnini nudi narava še glino, katero lahko že v opeko ali pa jo uporablja surovo in jo le na zraku posuši. Domove na Krasu bomo mogli graditi po največ iz kamna, ker narava ne nudi dovolj lesa, ki bi ga mogli v večjih množinah uporabiti za obnovo. Temeljna zahteva za gradnjo poljedelskih stavb pa bo morala biti: uporaba domorodnega gradiva.

Zdravega kamena imamo skoraj povsod zadosti, tudi glinice ne bo primanjlovalo za žganje opeke. Gospodarjenje z lesom pa mora postati pri obnovi mnogo bolj premišljeno. Z lesom bo moral kmet štediti, ker ga bo lahko prodal ali zamenjal za drugo gradivo, ki ga bo težje dobiti. Znatno pa bomo morali omejiti uporabo betona, ker bo cement potreben za druga obnovitvena dela. Skoraj popolnoma pa lahko opustimo uporabo železobetona, ali vsaj reduciramo na minimum. Beton in železobeton brez toplotne izolacije je za gradnjo kmečkih hiš in hlevov najslabše gradivo, ker preveč izžareva toploto; prostori v takih poslopjih so navadno zelo mrzli in vlažni ter zato nezdruživi.

Gradivo določa za vsako stavbo svoj način tehnične izvedbe. Naši podeželski mojstri in delavci so vajeni graditi iz domačega gradiva; način gradnje je enostaven in ne rabi težkih statičnih računov, ne strokovno izvečnega delavstva. Delavstvo in obrtništvo s popolno strokovno izobrazbo pa bo pritegnila k obnovi naša industrija in mesto. Ker bo moral kmet sam prijeti za obnovitveno delo, mu bo s tem gradivom lažje, ker les in kamen dobro pozna in ga je za manjša popravila že dosedaj uporabljal.

Kjer pa na licu mesta ni na razpolago kamena, pač pa dovolj dobrega peska, tam seveda ne bo šlo brez betona, vsaj ne za gradnjo temeljev. V tem primeru bomo morali uporabiti pesek tudi za izdelavo apnenopisnih zidakov in betonskih zidakov. Namesto dragocenega portlandskega cementa je za te namene dober tudi romanov cement, hidravlično apno in hidravlični dodatek, dalje zdrobljena opeka ali žilindra in podobno.

Za vse, ki bodo zaposleni, je zelo važno, da poznajo bistvene lastnosti v poštev prihajajočega gradiva. Praviloma je vsako gradivo dobro, če je pravilno uporabljeno. Potrebno pa je poznati enostavne načine, kako se gradivo pridobiva, pripravi, obdelava in uporabi.

Lastnosti, pridobivanje in priprava gradiva

Ilavica: Ker je o gradnji z ilavico v tem listu pred kratkim obširno pisal že inž. Zupec, jo tu zaradi popolnosti kot gradivo samo omenjam.

Kamen: Naravno kamenje je zelo različno po svoji sestavi. Različne so tudi njegove lastnosti. To so lahko koristne, lahko pa tudi škodujejo stavbi, če jih ne poznamo in ne upoštevamo pri zidanju. Lastnosti hriba so fizikalne in kemične narave. Prve jih delajo sposobne za uporabo v gradbene namene. Kemične lastnosti pa izrablja kemična industrija za pridobivanje vezil (raznih hidravličnih in zračnih apnen).

Fizikalne lastnosti, ki jih moramo upoštevati pri kamenitem gradivu, so: trdota, cepljivost, vremenska odpornost, luknjavost, trdnost v ognju, neuporabnost za toploto in vlago. Trdota je odvisna od sestavnih delov hribine in od njenega zloga. Tako na pr. je trdota peščenec odvisna od peščenih zrn in od lepila. Kremenjakov peščenec na primer je lahko zelo trd, če je lepilo kremen-

jevo ali apnenčasto; je pa mehak, če je lepilo glinasto.

Za uporabo hribin (kamenja) na prostem v gradbene namene je važna njihova vremenska odpornost. Če uporabljamo hribine nezaščitene pred padavinami in kislinami iz zraka, potem ne smejo biti take, ki hitro preperevajo. Najmanj odporne so glinaste hribine; imajo pa še to napako, da srkajo vlago iz zraka in delajo zidovje vlažno.

Za vremensko odpornost je zlasti odločilna nemakljivost hribin. Prav posebno opazimo malo odpornost namakljivih hribin pri zmrzali. Če prodre voda v razpoke in luknjice v notranjost hribine in tam zmrzne, poveča svojo prostornino in tako razžene in porušil njihov sestav. Goste hribine, v katere vlaga ne more pronicati in pa take z velikimi luknjami, ki jih voda težko popolnoma napolni, so proti zmrzali odpornejše kot pa prozorne, glinaste in zemljaste hribine, ki vlago rače in v velikih količinah vpijajo. Malo odporni so glinasti poskrijji, glinasti peščenci in apneni ter sludasti škrljavci.

Od luknjčevega zloga hribine je odvisna tudi njena toplotna in zvočna prevodnost. Čim bolj je hribina luknjčava, tem manjša je njena toplotna prevodnost. V luknjicah zaprti zrak učinkuje izolirajoče.

Neposredni vpliv ognja na hribine je prav različen. Učinek je odvisen od odpornosti mineralov. Hribine, ki imajo v pretežni večini kremenjak, glino in magnezijo, so odporne proti ognju. Apnenec in peščenec z apnenčastim lepilom ogenj kmalu uniči.

Upoštevajoč navedene lastnosti uporabljamo v nadaljnjem stavbarstvu sledeče hribine: za nadzemno zidovje lomljenec poroznih hribin, na primer peščenca, konglomerata, apnenca, groha itd. Za temeljno zidovje pa so najboljše goste hribine: granit, sijenit, porfir, kjer teh ni, pa gosti apnenec in dolomit.

Za pridobivanje strešnega škrljaja uporabljamo sivnik ali plenivec (filit). Ta hribina ima docela škrljaj zlog. Biti mora brez kovinskih prinesil, premoga in apnenca. Škrljaj naših krajev je vremensko manj odporen ter ga ne moremo klati v enakomerno debele plošče, kot inozemski škrljaj. Vsekakor pa je uporaben za pokrivanje naših podeželskih stavb.

Pridobivanje hribin. Za obnovo bodo prišli v poštev le odprti kamnolomi ali kamnolomi z dnevnim odkopom. Naprava odprtih kamnolomov se ravna predvsem po legi hribine odnosno pečine. Kamnolom odpreti ni težko, težko pa je odpreti tak kamnolom, ki zadovoljuje za daljšo dobo in in se v tej dobi tudi izplača. Prvi pogoj za tak kamnolom je, da nudi dober material, to je zdravo, svežo in nepreperečo hribino, ki nastopa v zadosti mogočih skladih. Drugi pogoj je ugodna lega. Zato je potrebno, da sodelujejo pri odpiranju novih občinskih kamnolomov strokovnjaki.

Odkop ali odlom hribine se vrši v slojih, polcih ali v terasah. Pri lomljenju izrabljamo naravne razpoke in votline, ki so v hribini. Police in terase izrabimo kot naravna pota za odvoz nalomljenega kamena. Pri odpiranju novega kamnoloma napravijo laiki največkrat napako, da od vsega začetka ne mislijo na pravilno odstranitev in odlaganje posnemka. V največ primerih ga odmetavajo na taka mesta, ki jih potrebujejo pozneje za povečanje obrata in za grobo obdelavo nalomljenega kamena.

Pri lomljenju se poslužujemo klinov ali razstrelbe. Drugi načini v tem primeru ne prihajajo v poštev. Najbolj odločilna za lomljenje je uporaba nalomljenega materiala. V vseh primerih pa moramo čim bolj koristno izrabiti naravne razpoke in druge ločilne ploskve, nastale zaradi krotitve in razdelnosti hribine.

Če lomimo s klini, uporabljamo jeklene, ki imajo obliko čokatega diela s topim rezilom. Velikost klinov je različna in se menjava po trdoti kamena in po velikosti kosov, ki jih hočemo odlomiti. Ločitev hribine po slojih in skladovnih ploskvah in razpokah imenujemo dviganje, če leži hribina še v pečini. Če pa jo lomimo v manjše kose, ko je že dvignjena, pravimo, da jo sekamo.

Tudi lomljenje v pečini mora voditi strokovnjak, ker je sicer delo nevarno.

PRAVNI NASVETI

»Dotac. J. F. Matj ima posestvo, ki obstoji iz hiše in parcel. Otrok je šest. Pred par leti je mati napravila testament, v katerem zapušta posestvo bčeri, ki je omožena doma, ostalim otrokom pa je določila dedne deleže po 1.000 dinarjev. Vi ste že več let poročen in niste ničesar dobili od doma. Posestvo je danes vredno najmanj 100.000 lir. Vprašate, ali se boste morali res po materini smrti zadovoljiti s 380 lirami (1.000 din). — Veak otrok ima pravico da po starših podeduje vsaj »dolžni« ali »nujni« delež, ki znaša polovico tega, kar bi mu pripadalo po zakonitem dednem nasledstvu. Ker vas je šest otrok, bi po zakonitem dednem nasledstvu v primeru materine smrti, (če ne bi bilo testamenta) podedoval vsak otrok eno šestino, bodisi v naravi ali pa v denarju. Vrednost se računa ob času materine smrti. Ker pa je mati napravila testament, v katerem je že določila deleže, bo moral tisti otrok, ki bo prevzel posestvo, na zahtevo rodoljubov povzati njihove deleže vsaj na dolžni znesek, to je v vašem primeru eno dvajsetino vrednosti posestva ob času materine smrti. Tudi sin, ki je v Ameriki, bo imel pravico do dolžnega deleža. Ta se bo moral zanj varno naložiti. Kar se tiče nagrade za sestrskega moža, ki dela na posestvu, mu nagrada pripada v višini, kakor je to v kraju običajno. To se pravi, da lahko zahteva plačo, kakor jo imajo v vašem kraju kmetijski delavci. — Če bi vi ob materini smrti več ne živeli, preide vaš dedni delež na vaše otroke. Za ostale podrobnosti pa vprašajte v primeru materine smrti.

Molitev proti očetovi volji. A. Z. Poročilo se nameravate s polnoletnim dedcem. Njen oče pa poroki nasprotuje. Vprašate, ali bodo nastale kakšne posledice, če se dekle poroči proti volji očeta. — Polnoletna hči se lahko poroči tudi proti očetovi volji. Važno je pri tem le vprašanje deke. Ako se hči poroči proti volji svojih staršev, in se hči spozna, da so starši upravičeno ugovarjali poroki, ji niso dolžni dati deke.

Zastavljena hranilna knjižica. D. C. I. Če ste zastavili hranilno knjižico za svoj dolg, je hranilnica dolžna, da zastavljeno knjižico hrani in vam jo vrne, čim poravnate dolg. Če je pa knjižico vnovčila, vam bo na vašo zahtevo morala oskrbeti novo z isto vlogo, in z istimi pogoji. Drugače jo lahko tožite na odškodnino za škodo, ki bi vam nastala, ker ne dobite zastavljene knjižice nazaj.

Nezakonski otrok. K. I. S. Če se z nezakonskim očetom ne morete zmeniti glede poroke in glede vzdrževanja otroka, boste pač morali prositi pri sodišču, da mu določi, koliko bo moral za otroka plačevati. Višina mesečnih prispevkov se ravna po potrebah otroka in dohodkih nezakonskega očeta. Če nezakonski oče ni nima, morajo skrbeti za otroka nezakonska mati, oziroma njeni starši. Če bi starši ne hoteli nič dati, jih bo k temu lahko sodišče prisililo. Fantova obljuba, da bo dekle poročil, se ne da iztožiti. Pač pa ima zapuščeno dekle pravico do odškodnine.

Dedovanje po možu in očetu. G. T. Če ne napravite oporoke in umrjete brez otrok, bo po vas podedovala vaša žena polovico zapuščine, drugo polovico pa dedujejo po vas vaši starši, oziroma njihovi potomci, to je vaši bratje in sestre ali njihovi otroci. Če boste zapustili otroke in ženo, podedujejo po zakonu otroci skupaj tri četrtine zapuščine, žena pa eno četrtino.

Postopek pri lomljenju z razstrelivi se bistveno razlikuje od lomljenja s klini. V tem primeru moramo najprej zvrtati dovolj globoko luknjo, v katero damo naboj z razstrelivom. Z vžigom sprožimo v naboj eksplozijo, ki hribino v pečini odloči. V manjših kamnolomih vrtajo luknje za polaganje nabojev z roko s posebnimi svedrji za kamen. Polaganje nabojev in razstrelbo mora vršiti poseben izurjen miner. Lomljenje z razstrelbo ima to prednost, da odloči velike množine hribine hkrati in da dohimo na ta način različno velike kose kamena. Za naboje uporabljamo smodnik, dinamit, dualin.

Za kamnolome, ki dobivajo stavbni kamen, je važna lega delovnega prostora, na katerem kamen surovo obdelajo. Ta mora ležati v neposredni bližini, da si na ta način prihranimo natovarjanje in raztovarjanje surovega materiala. Del delavnega prostora je navadno pokrit, to je lopa, ki je na dveh straneh zaprt s steno. Ob slabem vremenu klešejo kamnarji pod streho. Ob lepem vremenu pa pod milim nebom.

(Naloga prihodnjaja)

U. Mironi — V. Lovšin

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHELA

2. Mora jo najti, privleči jo tudi, če treba, za lastne domov in jo vreči v naročje staremu duhovniku. Odložil bo zaroko za kak dan in natvezel Izmaelu, da se deklica ne počuti dobro, da pridobi na času za iskanje. Izmael ne sme izvedeti za beg.

Mora jo najti, hoče jo najti. Gotovo je zbežala z Ozejem; podal se bo k njemu in jo iztrgal od njega magari s silo.

Rahela je gotovo še v Jeruzalemu. Izključeno je bilo, da bi se oddaljila iz mesta na sobotni dan. Bila je preveč točna izpolnjevalka Postave in Ozej je odšel iz stranke k farizejem in zato ne bo skrnil naredb, ki jih je dal sam Gospod glede sobotnega počitka.

Ko se je pripravljala, da bo odšel, mu sluhabnik naznani, da bi Ozej rad govoril z njim v zelo nujni zadevi.

Ta vest je zbudila začudenje. Ozej vprašuje zanj. Mladenič torej ni ugrabil Rahele, ali pa se nahaja v njegovi hiši in je še tako nesramen, da prihaja k njemu in mu stavi pogoje, pod katerimi bi se vrnila; da bi mu rekel: »Rahela je osramočena; nihče ne bo poročil deklice, ki je zbežala od doma s svojim ljubimcem. Ne preostaja ti drugega, kakor da privoliš v najin zakon!«

Ozej se zelo moti, ako to misli. Veliki duhovnik bo neizprosno. Ozej mora pripeljati Rahelo nazaj v očetovo hišo in ta bo šla k Izmaelu, Fabijevemu sinu.

Dovoli vstopiti mladenci. Slišali smo z veliko nevoljo vse, kar se je zgodilo v velikem zboru in kako si je ta kuga drznila psovati tebe, ki si veliki duhovnik Najvišjega in v tebi je žalil vse naše ljudstvo, začne Ozej svoj razgovor.

Ananija je presenečen. Zmotil se je na račun mladenci. Ta ni ugrabil Rahele?

»Še več! Ta kuga je poln predznosti brez primere,« odgovori, ne da bi omenil zaenkrat pobege, ki ga toliko nadleguje in skrbi.

»On ne bo videl jutranje svetlobe. Mi, in nas je nad štirideset, smo se zbrali danes, čeprav je sobota.«

»Važnost primera oprošča od praznovanja,« pravi Ananija in misli na Rahelo, ki jo mora iskati na ta sveti dan.

Razprava je bila kratka. Savel mora plačati z življenjem sramoto, ki ti jo je povzročil. Zato smo se zaozlobili s prokletstvom, da ne bomo prej jedli, dokler je še on živ.«

»Bog naj vas blagoslovi za to obljubo in vam da, da boste čimprej odvezani. Srečen bom, ko bom mogel reči: Te kuge ni več! Toda, kako boste prišli do njega, ko je zaprt v trdnjavi Ananija, kjer ga brani cela kohorta.«

»Ti nam moraš to olajšati. Daj na znanje tribunu, da hočeš zaslišati Savela še enkrat, ker davi se zaslišanje ni moglo nadaljevati zaradi hrupa, ki ga je povzročilo njegovo neprimerno govorjenje. Tribun ga bo pripeljal pred vaše obličje in na potu, ali v dvorani velikega zbora mu bomo porinili bodalo v srce.«

»Danes ne morem sklicati velikega zbora. Je sobota,« se opravičuje Ananija, ki je hotel imeti to popoldne prosto, da išče Rahelo.

Torej jutri zjutraj in sicer zjutraj. Vedi, da ne smemo ne jesti ne piti, dokler on živi. Obljuba je zelo težavna. Že zdaj sem žejen; tako vroče je danes in sem že precej hodil, čeprav je sobota. Glej torej, prosim te, da se podvizaš in nas ne pustiš trpeti predolgo, ker ne bi rad, da bi kateri, ki bi ne mogel prenesti lakote ali žeje, moral prelomiti obljubo.«

»Še nočoj bom poslal sla k tribunu in jutri pride Savel pred veliki zbor.«

»Kakor vidiš, storim vse, kar je mogoče. da izpolnim tvojo željo in ti dam zadoščenje, ko boš videl mrtvega svojega največjega nasprotnika.«

Ti ne napravljaš na ta način usluge moji osebi, marveč razveseliš vse ljudstvo,« odgovori Ananija, ki ni bil moč velikih obljub.

»Kdo se toliko izpostavlja kot jaz? Ni ti ne!«

»Tvojih štirideset in še več tovarišev...«

»Jaz sem, ki jih vodim. Ako bi jaz...«

»Javno pohvalim tvoje ravnanje.«

»Tvoja hvala mi ugaja, toda hočem še več. Obljubi mi roko gospe Rahele.«

Ananija si ni mogel ustvariti sodbe o Ozeju. Ali res ni udeležen pri begu deklice? Vse je tako kazalo. Ako bi jo bil mladenič ugrabil, ne bi imel časa, da bi sklical zarotnike, razpravljaj z njimi o razsodbi, napravil prisego in se toliko zanimal, da pripravi priložnost kako umoriti Pavla, ne bi bil zdaj prišel in zahteval roke deklice kot plačilo za svoje delo. Toda, ako ni Rahela pobegnila z njim, ki ga ljubi, kje neki se skriva?

Odgovori:

»Obljubil sem ti, da bom resno razmišljal tvoj predlog.«

»Daj, da bom kmalu tvoj zet. Glej, jaz izpostavljam življenje, da umorim Pavla. Ne vem, kako bo tribun vzel to stvar. Morda me bo obsodil na smrt, ker sem umoril rimskega državljana.«

»Mi te bomo branili.«

»Ne boste me mogli ubraniti pred tribunovo jezo. Jaz izpostavljam življenje, ti pa nočeš uslišati moje prošnje? Reci mi, da mi boš dal Rahelo; daj, da jo vidim; da jo objamem; da ji dam na čelo poljub zaroke in odidem s pogumom junaka, naproti smrti, ko bom umoril tistega, ki ga tako sovražiš.«

Zadnji sum so Ananiju razpršile te besede. Ne, Ozej ni ugrabil Rahele, zbežala je. Zato reče:

»Tvoja želja bo uslišana, ko bo kuga umrla.«

»Daj, da jo vsaj vidim! Pogled nanjo me bo napolnil s pogumom in mi bo mnogo laže kljubovati smrti, ko jo bom videl.«

»Ni mogoče. Splah pa je ni doma. Pri neki prijateljici je. Zda pa pojdi, Ozej, da bom mogel odposlati sla k tribunu; doseči, da bo prišel Savel jutri zjutraj pred veliki zbor in boš mogel ti uresničiti svoj plemeniti načrt,« odgovori veliki duhovnik, želeč se iznebiti nadležne in ostati sam s svojo bolestjo.

»Ali mi boš dovolil jutri, ko se udar posreči, da jo bom videl?«

»Da.«

Ozej je bil srečen. Njegov obraz je žarel.

»Prijetelje bom za besedo,« pravi; poljubi skrajni rob velikoduhovniškega oblačila in odide srečen, razmišljajoč, da se bo jutri uresničila njegova želja.

Ananija je dalje razmišljal svojo nesrečo. Hčerka se ni vrnila. Ali je zares zbežala, ali pa jo je zadel kakšna nesreča? Da se prepriča, stopi v njeno sobo. Ako je zbežala, je gotovo vzela svoje bisere in dragocenosti. Gotovo ni zbežala praznih rok.

Ko vstopi, vidi na mali mizici zvitek papirja. Lepo zloženega in zapečatenega s kapljo voska. Pismo? Od nje? Vzame ga. Zares zanj. Napis se je glasil: Očetu. S tresočo roko ga odpre.

Razodelo mu je skrivnost njenega bega.

Pisemce je bilo kratko.

»Očka! Ne morem se zaročiti z Izmaelom, ker ima še ženo; zato Te zapuščam in se bom vrnila, ko mi boš povedal, da si mi odpustil in mi dovolil, da se poročim z mladencem, ki ga ljubim, Rahelo.«

Njegov strah se je uresničil. Rahela je pobegnila. Kam? Ne pove. S kom? S Saro gotovo; toda še z nekom drugim? Kje je skrita? Kdo je bil mladenič, ki ga ljubi? Ozej? Zakaj ni zbežala z njim? Da gotovo ni pri njem, o tem ga prepričuje mladeničevo vedenje.

Kaj storiti? Ali naj išče Rahelo? Toda kje? Moral bi bil govoriti z Ozejem; pokazati mu pismo; povedati mu, da je Rahela zbežala, ker ga ljubi; naročiti mu, da jo poišče, obljubiti mu jo za ženo, ako jo najde, namesto Izmaela, Fabijevemu sinu? Zares mu ni preostajalo drugega.

(Dalje prihodnjik.)

40.

Benjamin je takoj potegnil iz žepa žimo, si jo ovil okoli prsta in poklical Siveca. Ta se je v hipu prikazal in Benjamin mu je rekel: »Ljubi Sivec! Ni bilo druge pomoči. Moral sem te že kar od vsega začetka poklicati na pomoč. Prosim te, prinesi mi zdravilo za kralja, a tako, ki mi bo rešilo glavo, razumeš?« Sivec je pokimal in izginil.

41.

Benjamin je čakal... Dolgo. Nato ga je premagal spanec, vlegel se je v lično posteljo in takoj zaspal.

42.

Ko se je prebudil, je našel na mizi majhen srebrni listič, podoban onim tam na brezah preteklo noč, in poleg njega navodilo, kako mora ravnati z njim, da bo lahko ozdravil kralja. Benjamin se je takoj napolil proti gradu.

Križem sveta

Junaški podvig polkovnega zdravnika

Neki polkovni zdravnik nemške vojske je bil zadet od bombnega izstrelka sovražnih letalcev. Izstrelak je zdravniku izmrcaril levo nogo. Mož si je nogo sam odrezal, se obvezal ter stregel dalje ranjenecem, dokler ni prišel nadomestni zdravnik, ki ga je zamenjal v službenem poslu.

Brezmejna ljubezen do domovine

Japonski cesarski glavni stan je te dni objavil, da so vsi japonski branilci otokov Kwajelina in Wotha, ki ležita v središču skupine Marshallskih otokov, umrli junaške smrti v boju z nadmočnimi sovražnikovimi četami. Japonska obramba je razpolagala s 4500 vojaki in častniki ter 2000 vojaškimi civilnimi delavci. Po silovitih letalskih na-

padih in po obstreljevanju vojnih ladij dne 30. januarja je sovražnik 1. februarja izkrcal približno dve diviziji, dne 6. februarja so izvedle japonske obrambne sile zadnji junaški protinapad, potem ko so že prej zadale sovražniku pomembne izgube in mu naredile veliko škodo. Četam na Wothu je poveljeval kontreadmiral Mičuki Jamada, četam na Kwajelini pa kontreadmiral Monco Akisama. Tudi ta dva sta umrla junaške smrti.

Nadomestki za milo

Zehtanje perila z bukovim pepelom napravi perilo lepo belo in mu ne škoduje. Pisano, volneno ali svilen perilo premo s krompirjem, ki je neužiten. Lahko nastrgamo surovega ali ga skuhamo, da se namaže kakor milo. Čisto je perilo tudi po deževnici in snežnici. Divji kostanj vsebuje 13 odstotkov saponina, iz katerega izdelujejo milo. Kostanj olupimo in posušimo, za pranje ga skuhamo in z izkuho polijemo perilo, ki je že izprano v par vodah, nakar perilo mencamo in vnovič polijemo z izkuho. Nato perilo prevremo ali pustimo čez noč (Mimogrede nasvet našemu žensivu: suh kostanj stolčen v prah, napravi gladko polt, izje bradavice in omeči trdo kožo. Kostanjeva moka z žaganjem od trdega lesa in par kapelj benzove kisline dobro nadomešča mandljeve otrobi.) Svilen in volneno blago dobro perejo otrobi, črna svilu se najlepše pere z volovskim žolcem. Za sušeno blago je dobra raztopljena sol.

Točnost čebel

Najnatanečnejše preiskave glede na časovno mero pa so doglajali pri čebelah. Točno ob določeni uri se odpravijo čebele na pašo. Ko so čebele zaradi opazovanja ujeli in jih zaprli v posebno temnico, so se tudi čebele ravnale po določenem dnevnem času. To delajo najbrž po vplivu zračne elektrike, ki čez dan narašča in pojemata. Zato so dali čebele v rudnik. A tudi v rudniku so se čebele držale svojega dnevnega reda in natančne točnosti, kar je dokaz, da imajo čebele zares razvit čut za čas. Čebele so celo navadili na to, da so prihajale le na dva, ali tri ali štiri dni ob isti uri k koritu po hrano.

Okrog sosedov

Slovenci na Hrvaškem so že od nekdaj našli gostoljubna tla, zlasti še v sedanjih vojni. Mnogi Slovenci z Dolenjskega in iz Bele Krajine so pribegli v razne hrvaške obmejne kraje in od tod po večini v Zagreb, kjer so kljub prenapolnjenosti našli streho in drugo preiskrbo. Mnogo dobrega je storil za Slovence na Hrvaškem Odbor za slovenske naseljence v Zagrebu. V glavnem so naši ljudje iskali pri odboru podporo v denarju in blagu, namestitev in raznih posredovanj.

Čiščenje med srbskim uradničtvom, Srbska vlada se je bavila z vprašanjem odstranitve kompromitiranega uradništva tako iz državnih kakor tudi samoupravnih služb. V ta namen je izdala posebno zakonsko uredbo. Določila te uredbe pravijo, da bo moral vsak državni in samoupravni uradnik v roku treh mesecev predložiti posebni preiskovalni komisiji pismeni seznam svojega premoženja ali nepremičnega premoženja, ki si ga je pridobil po 1. decembru 1918, t. j. po ustanovitvi bivše države. Na ta način namerava srbska vlada očistiti svoj uradniški kader ter v njem zadržati samo poštene, nepokvarjene in v vsakem pogledu zanesljive uradnike.

S žrtve strahovalnega napada na mesto Zagreb. »Neues Wiener Tagblatt« objavila hrvaško uradno poročilo o žrtvah zadnjega letalskega napada na Zagreb. Iz poročila, katero je bilo objavljeno dne 24. t. m., je razvidno, da je bilo pri zadnjem strahovalnem napadu na Zagreb 40 stanovanjskih hiš popolnoma porušeni, 100 pa poškodovani. Do tedaj ugotovljene žrtve med civilnim prebivalstvom so znašale 45 mrtvih in 45 hudo ranjenih. Letalsko poveljstvo je pozvalo prebivalstvo, da mora naj-

strožje izpolnjevati ter izvrševati vse odredbe, izdane za zaščito prebivalstva v primeru letalskih napadov na mesto. Leto poveljstvo istočasno tudi svetuje civilnemu prebivalstvu, naj zapusti mesto in odide na deželo, če zaradi svojih služb, odnosno zaposlitve in opravkov ni vezano na bivanje v samem Zagrebu.

S V Zagrebu je umrl v visoki starosti dr. Vladimir Prebeg, eden izmed bivših sodelavcev početa domovine Ante Starčevića.

S Lurška bazilika v Zagrebu. Z zidanjem nove bazilike v Zagrebu kljub sedanjim vojnim časom nadaljujejo, seveda v kolikor to omogočajo zbrana denarna sredstva. Iz poročila o do sedaj izvršenih delih, ki je bilo te dni prebrano, je razvidno, da so razni fastilci Lurške Matere božje lani darovali za nadaljevanje gradbenih del 3 milijone 302.931 kun.

S Nori znesek deset milijonov kun za begunce je nakazala velikemu županstvu v Sarajevu hrvaška vlada v Zagrebu.

S Za hrvaške pokrajine južno od Save vso do Jadrana so ustanovili osrednji prehranjevalni urad, ki mora skrbeti za prehrano polovice državnega ozemlja. Novoimenovani vodja prehranjevalnega urada je izjavil, da bo v teh pokrajinah dovoljena prosta trgovina z živili in tudi prost uvoz, med tem, ko bodo vsak izvoz živil prepovedali.

S Pogozdovanje srbskih goščav. Srbska vlada je nedavno izdala posebno zakonsko uredbo o pogozdovanju goščav. Uredba določa obvezno vsakoletno pogozditev 200.000 ha državne gozdne površine. V vseh gozdovih, ki so pod državnim nadzorom, bo treba vsako leto pogozditi najmanj 5% zaradi breznačrtnega uničevanja gozdov nastalih goščav. Uredba določa obvezno pogozdovanje tudi za privatne lastnike gozdov, kakor tudi za njihovo pospeševanje in zboljšanje. Kakor znano, je Srbija na gozdovih precej siromašna, ker so kmetje prejšnje prostrane gozdne površine posekali, istočasno pa niso skrbeli za njihovo obnovo ter Srbija zaradi tega danes razpolaga z obširnimi področji goščav. Svoje potrebe v lesu je Srbija deloma krila z dovozom tako stavbnega lesa kakor tudi drv za kurjavo, deloma iz naših krajev, največ pa iz Bosne.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Posestvo

pri Skofljici, tudi posamezno se odda v najem. Vprašati Seljak Franc Planina pri Rakeku.

Posodo za nasolitev

mesa iz mehkega in trdega lesa dobite pri Gospodarski zvezi — Bleiweisova 29.

Vinske šnape

in putrije raznih velikosti dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29.

Seno, slama

Prosimo, da se interesi (kupi in prodajalec) za vagonске količine govejega kot konjskega sena ter slame zglase pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29.

OGLAŠUJ v DOMOLJUBU

Kravo

7 mesecev brejo, ki bo v četrti teletila prodam. Velkavrh F., — Stranska vas 11. počta Dobrova

Poljske brane

prvovrstne, v železni

Fr. Stupica

Ljubljana, Gosposvet-ska cesta št. 1 — poleg „Figovca“.

Vola

zamenjam za kravo, teža okrog 400 kg. — Gašperšič Janez, — Sostro 41, Dobrunje.

Prodajam teličko

8 mesecev staro — Vnjenje gorice 95, pošta Brezovica

Kmetički mlin

z vodoravnimi kamni prodam — Naslov v uravi, Domoljuba 1929.

Križanka št. 8

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10			11				12	
13					14			
15			16		17	18		
19		20				21	22	23
24			25			26		
27	28	29					30	
31		32	33			34		35
36					37			
38			39		40	41		
42								

Vodoravno: 1. laž, 10. doba, 11. žensko ime, 12. koz, 13. nevestina oprema, 14. travnik ob potoku, 15. moško ime, 16. vprašalni zaimek, 18. naš domač naziv za Italijana, 19. vojak, 20. afriška reka, 22. kvartaški izraz, 24. pogosta besedica v koroškem narečju, 25. oblika pomolnega glagola, 26. kovina, 27. ruska reka, 29. krepak, močne postav, 30. oziralni zaimek, 31. ton, ki nastane ob strelu, 33. član izumrlega naroda, 34. neobut, 36. kajnov brat, 37. vodni hlapi, 38. del živalskega telesa, 39. srbsko moško ime, 41. kakor 38. vodoravno, 42. planinska postojanka pod vrhom Triglava.

Navpično: 1. svod, 2. grška boginja, 3. plug, 4. dva enaka samoglasnika, 5. tovarna smodnika, 6. predlog, 7. malik, 8. kmečka pletena posoda, 9. muslimanski bog, 16. velika kuča, ki živi v pragozdu, 17. pravokoten, 19. vprašalni zaimek, 20. geometrijski pojem, 21. kis, 23. nekateri, 28. obvodna žival, 30. lesena ali pločevinasta posoda za vodo, 31. nasad, 32. gruče snega ali zemlje, 34. italijansko mesto ob Jadranu, 35. vrsta vetra, 39. začetne črke lani umrlega slovenskega šolnika in srednješolskega ravnatelja, 40. površinska mera.

Rešitev križanke št. 7

Vodoravno: 1. Irak, 4. pelin, 8. vas, 9. voz, 11. az, 12. Jorat, 13. mi, 14. njegov, 15. mol, 16. mezeg, 17. Vera, 18. azil, 19. kita, 21. tek, 22. zala, 23. ve, 24. in, 25. arna, 26. krč, 27. črnce, 29. uliti, 30. idol, 31. oljen, 32. žebuljica.

Navpično: 1. Ivan Matičič, 2. razjezen, 3. as, 4. porog, 5. Ezav, 6. let, 7. il, 9. Vogel, 10. sila, 12. jezik, 13. mora, 15. meta, 17. vila, 19. Kane, 20. počina, 22. zrel, 23. vrtec, 25. snob, 26. kiji, 28. rde, 29. ulj, 31. ol.